

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**МАТЕРІАЛИ
СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
Одеського державного екологічного університету
(11-18 травня 2022 р.)**

**ОДЕСА
Одеський державний екологічний університет
2022**

Секція «АГРОМЕТЕОРОЛОГІЇ ТА АГРОЕКОЛОГІЇ»

Домбровський Д. С., ст. гр. МКА-19

Науковий керівник: Костюкевич Т. К., канд. геогр. наук, ас.

Кафедра Агриметеорології та агроекології

РОЛЬ ЗЕРНОБОБОВИХ КУЛЬТУР В СТАЛОМУ РОЗВИТКУ МАЙБУТНЬО

Сьогодні перед світом стоїть складне завдання: досягти продовольчої безпеки та забезпечити збалансоване харчування для всього населення планети. Статистика невтішна: близько 800 мільйонів людей страждають від хронічного голоду, а приблизно два мільярди - від нестачі одного чи більше живильних мікроелементів. В той же час понад півмільярда людей хворі ожирінням.

Викорінення голоду та недоїдання у ХХІ столітті вимагає збільшення кількості та якості продуктів харчування поряд із забезпеченням стійкості, ефективності та безпеки їхнього виробництва. У вересні 2015 року світові лідери прийняли «Порядок денний в області сталого розвитку до 2030 року» - план дій на благо світового населення та благополуччя всієї нашої планети. У ній визначено перелік цілей стійкого розвитку, спрямованих, серед іншого, на ліквідацію голоду, недоїдання та крайньої злиднів, а також на боротьбу зі зміною клімату.

Міжнародний рік зернобобових - одна з перших ініціатив у рамках цього Порядку дня. Ставлячи в основу тему зерна для забезпечення стійкості, ФАО прагне сприяти діяльності, що вносить внесок у викорінення голоду, захищаючи при цьому довкілля, планету та її населення.

Бобові прийшли до нас із глибокої, дуже глибокої давнини. Ці стійкі рослини, здатні виживати в будь-яких умовах та кліматичних зонах, що з'явилися мільйони років тому. Вважається, що людина одомашнила їх раніше кукурудзи. Їх можна зустріти у всіх куточках світу, крім хіба що полярних льодів та випалених пустель. Бобові успішно вирощують навіть в екстремально жарких та холодних краях. Але головна заслуга цих культур у тому, що для багатьох людей вони служать основним джерелом рослинного білка. При цьому вони не лише корисні, але й смачні!

Поліпшення якості повітря, доступ до чистої питної води і здорове харчування - ось три головних виклику, на які необхідно відповісти людству для виживання у довгостроковій перспективі. Зернобобові культури у поєднанні з іншими основними продуктами дають ключ до вирішення цих проблем.

Поживні та смакові якості бобових значно різняться, але загалом завдяки своїм унікальним якостям вони ідеально підходять для сталого землеробства.

Глобальне потепління поставило перед людством ряд проблем, які потребують негайного вирішення. Постійне підвищення температур повітря, збільшення бездощових періодів та наявність тривалих посух під час вегетації сільськогосподарських культур приводить до значних втрат продукції. Це вимагає впровадження у виробництво посухостійких видів рослин, які дають економічно обґрунтовані врожаї навіть за несприятливих умов довкілля.

Наукові дослідження у сфері біофортифікації рослин, тобто підвищення змісту мікроелементів та стійкості до хвороб та погодних умов, дали відмінні результати для цілого ряду бобових.

До групи зернових бобових культур відносяться горох, сочевиця, квасоля, чина, соя, нут, кормові боби, люпин, маш, арахіс, вігна. Всі вони належать до родини бобових (Fabaceae). Серед сільськогосподарських культур зернобобові відзначаються найвищим вмістом білка. Якщо, наприклад, у зерні найбільш високобілкової злакової культури - твердої ярої пшениці середній вміст білка становить 16 %, то в зерні зернобобових – 25-35 %, а в деяких з них (соя, кормовий люпин) - понад 40 %. За вмістом білка в зерні і калорійністю зернобобові культури переважають м'ясо, рибу та інші продукти харчування. Важливо й те, що їх білки є повноцінними за амінокислотним складом і значно краще засвоюються організмом, ніж білки злакових культур.

За посівними площами та валовими зборами група зернобобових культур у світовому землеробстві займає друге місце після зернових. Їх площа перевищує 200 млн. га, а валовий збір 400 млн. тонн, що обумовлено рядом цінних показників. Зернобобові відіграють важливу роль у поліпшенні родючості ґрунтів, особливо бідних дерново-підзолистих, піщаних і супіщаних ґрунтів Полісся України. Вони характеризуються виключно цінною здатністю зв'язувати вільний азот повітря за допомогою бульбочкових бактерій і збагачують ґрунт на азотні сполуки. Дослідженнями встановлено, що на 1 га площі після вирощування зернобобових рослин залишається до 50-100 кг/га азоту і значна кількість органічних речовин, особливо багато останніх залишається в ґрунті, коли зернобобові рослини, зокрема люпин, вирощувати на зелене добриво як сидеральні культури.

Зернобобові вже багато століть є невід'ємною частиною людського раціону, проте їх поживний потенціал часто недооцінюється, а споживання залишається на невисокому рівні. Ці культури заслуговують набагато більшої уваги, адже вони мають велике значення для здорового раціону, сталого виробництва харчових продуктів і, крім іншого, для продовольчої безпеки.